

DECIZIA nr. 57 din 17 septembrie 2018

referitoare la interpretarea și aplicarea prevederilor [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, mențiunii de la [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare](#) a prevederilor [Legii nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin [Hotărârea Guvernului nr. 257/2011](#), cu completările ulterioare, [art. 1-3 din Decretul nr. 389/1972](#) cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat, aprobat prin [Legea nr. 65/1972](#), cu modificările și completările ulterioare, [art. II din Legea nr. 49/1992](#) pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, [pct. 1 lit. c\) din Precizarea Ministerului Economiei și Finanțelor și Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 181.679/1992](#) privind aplicarea prevederilor [Legii nr. 49/1992](#) pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, [art. 9 și 51 din Legea nr. 57/1974](#) privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, republicată, cu modificările ulterioare, [art. 160 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată](#), cu modificările și completările ulterioare, [art. 29, art. 90, art. 76-84 din Legea nr. 10/1972](#) privind [Codul Muncii](#) al Republicii Socialiste România, cu modificările și completările ulterioare

EMITENT • ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE - COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

Publicat în [MONITORUL OFICIAL nr. 895 din 24 octombrie 2018](#)

Data intrării în vigoare 24-10-2018

Dosar nr. 1.278/1/2018

Gabriela Elena Bogasiu	- vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele președintele completului
Lavinia Curelea	- președintele delegat al Secției I civile
Eugenia Voicheci	- președintele Secției a II-a civile
Corina-Alina Corbu	- președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Andrei Liana Constanda	- judecător la Secția I civilă
Sorinela-Alina Macavei	- judecător la Secția I civilă
Romanița Ecaterina Vrînceanu	- judecător la Secția I civilă
Alina Iuliana Țuca	- judecător la Secția I civilă
Carmen Elena Popoiag	- judecător la Secția I civilă
Ileana Izabela Dolache-Bogdan	- judecător la Secția a II-a civilă
Petronela Iulia Nițu	- judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	- judecător la Secția a II-a civilă
Nicoleta Țândăreanu	- judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau	- judecător la Secția a II-a civilă
Andreea Marchidan	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Năstasie	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mariana Constantinescu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Marius Ionel Ionescu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Elena Gherasim	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, învestit cu soluționarea Dosarului nr. 1.278/1/2018, a fost constituit conform dispozițiilor [art. 520 alin. \(8\) din Codul de procedură civilă](#) și ale [art. 27[^]5 alin. \(1\) din Regulamentul](#) privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare ([Regulamentul](#)).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. La ședința de judecată participă doamna Elena Adriana Stamatescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile [art. 27[^]6 din Regulament](#).

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 657/112/2017, aflat pe rolul acestei instanțe, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: cum se interpretează și se aplică prevederile [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, mențiunii de la [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare](#) a prevederilor [Legii nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin [Hotărârea Guvernului nr. 257/2011](#), cu completările ulterioare, [art. 1-3 din Decretul nr. 389/1972](#) cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat, aprobat prin [Legea nr. 65/1972](#), cu modificările și completările ulterioare, [art. II din Legea nr. 49/1992](#) pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, [pct. 1 lit. c\) din Precizarea Ministerului Economiei și Finanțelor și Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr.](#)

181.679/1992 privind aplicarea prevederilor Legii nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, art. 9 și 51 din Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, republicată, cu modificările ulterioare, art. 160 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 29, art. 90, art. 76-84 din Legea nr. 10/1972 privind Codul Muncii al Republicii Socialiste România, cu modificările și completările ulterioare, în ce privește veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică, în sensul de a se stabili dacă acestea trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, ce a fost comunicat părților, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă; părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale a dispus, prin Încheierea din 5 martie 2018, în Dosarul nr. 657/112/2017, aflat pe rolul acestei instanțe, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept menționate.

2. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 14 mai 2018, cu nr. 1.278/1 /2018, termenul pentru soluționarea dosarului fiind stabilit la 17 septembrie 2018.

II. Norma de drept intern ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

3. Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (denumită, în continuare, Legea nr. 263/2010)

Articolul 165

(...)

(2) La determinarea punctajelor lunare, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1) se au în vedere și sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare. (...)

4. Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, cu completările ulterioare (denumite, în continuare, Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010)

III. Mențiunea de la pct. VI din anexa nr. 15:

Mențiune: Nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual întrucât nu au făcut parte din baza de calcul a pensiilor, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001:

- *formele de retribuire în acord sau cu bucată, în regie ori după timp, pe bază de tarife sau cote procentuale;*
- *participarea la beneficii a oamenilor muncii din unitățile economice;*
- *premiile anuale și premiile acordate în cursul anului pentru realizări deosebite;*
- *recompensele cu caracter limitat, acordate personalului din unele sectoare de activitate;*
- *diurnele de deplasare și de delegare, indemnizațiile de delegare, detașare și transfer;*
- *drepturile de autor;*
- *drepturile plătite potrivit dispozițiilor legale, în cazul desfacerii contractului de muncă;*
- *al treisprezecelea salariu;*
- *formele de retribuire definite sub sintagma «plata cu ora», acordate cadrelor didactice și specialiștilor din producție sau din alte domenii de activitate pentru activitatea didactică de predare, seminare, lucrări practice, desfășurate în afara obligațiilor de muncă de la funcția de bază, pentru acoperirea unor posturi vacante sau ai căror titulari lipseau temporar, precum și pentru îndeplinirea unor activități didactice pentru care nu se justifică înființarea unor posturi;*
- *formele de retribuire pentru «orele suplimentare» realizate peste programul normal de lucru;*
- *sporul acordat pentru personalul didactic care îndrumă practica psihopedagogică și care asigură perfecționarea de specialitate a învățătorilor și educatorilor;*
- *indemnizațiile de muncă nenormată;*
- *compensațiile acordate conform Decretelor nr. 46/1982 și nr. 240/1982;*

- alte sporuri care nu au avut caracter permanent.

5. Decretul nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat, aprobat prin Legea nr. 65/1972, cu modificările și completările ulterioare (denumit, în continuare, **Decretul nr. 389/1972**)

Articolul 1

Unitățile socialiste de stat, organizațiile cooperatiste, alte organizații obștești, orice alte persoane juridice, precum și persoanele fizice, care folosesc personal salariat, sînt datorare să verse la bugetul asigurărilor sociale de stat o contribuție de 15% asupra cîștigului brut realizat de personalul lor salariat, de persoanele care se califică la locul de muncă sau care urmează cursuri de perfecționare profesională, precum și asupra sumelor primite de ucenici, elevi ai școlilor profesionale, pe timpul cît fac practică în producție, indiferent de forma în care se realizează aceste venituri, de fondul din care se plătesc și de durata contractului de muncă. Pentru personalul român salariat trimis în misiune permanentă în străinătate, unitățile socialiste de care aparțin sînt datorare să verse la bugetul asigurărilor sociale de stat o contribuție de 15% asupra salariului brut de încadrare în țară în lei.

Prin excepție de la prevederile alineatului precedent, sînt datorare să verse la bugetul asigurărilor sociale de stat contribuția după cum urmează:

a) 25% unitățile socialiste românești care prestează activitate în afara granițelor țării, pentru personalul lor salariat cuprins în asigurările sociale românești; firmele străine care calculează contribuția de asigurări sociale pentru personalul lor salariat cuprins în asigurările sociale românești, indiferent dacă acestea exercită activitatea pe teritoriul Republicii Socialiste România sau pe teritoriul străin; societățile mixte de pe teritoriul Republicii Socialiste România pentru personalul lor salariat; reprezentanțele firmelor comerciale, ale organizațiilor internaționale și ale organizațiilor economice străine, reprezentanțele diplomatice străine care funcționează în Republica Socialistă România, precum și membrii acestora, pentru personalul lor salariat cetățeni români sau străini, cuprinși în asigurările sociale românești, cu domiciliul stabil în Republica Socialistă România;

b) 14% - asociațiile de locatari, pentru personalul salariat, asupra salariului convenit, care pentru calcularea contribuției de asigurări sociale de stat și a drepturilor de asigurări sociale trebuie să fie cuprins între limitele de salarizare ale funcției sau meseriei din unitățile socialiste de stat din ramurile respective;

c) 7% - persoanele fizice, pentru personalul casnic angajat, asupra salariului tarifar minim pe economie.

Unitățile, persoanele juridice și fizice care aparțin sectoarelor de activitate cu sisteme proprii de asigurări sociale, sînt datorare să verse contribuția la casele de asigurări sociale din sistemele respective, pentru personalul lor cuprins în aceste asigurări sociale, precum și pentru persoanele pe care le califică la locul de muncă sau care urmează cursuri de perfecționare profesională, pentru ucenicii sau elevii școlilor lor profesionale. Stabilirea și calcularea contribuției de asigurări sociale se fac potrivit reglementărilor acestor sisteme de asigurări sociale.

Articolul 2

Contribuția pentru asigurările sociale de stat nu se datorează asupra sumelor reprezentînd: drepturile plătite asiguraților din fondurile asigurărilor sociale de stat; drepturile plătite potrivit dispozițiilor legale în cazul desfacerii contractelor de muncă.

Articolul 3

Calcularea, precum și depunerea contribuțiilor prevăzute la articolul 1 se fac lunar în contul asigurărilor sociale de stat, o dată cu plata chenzinei a doua a salariilor, cu excepția persoanelor fizice care plătesc contribuția trimestrial pînă în ultima lună a trimestrului respectiv.

În cazul în care unitățile au plătit, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, direct personalului unele drepturi de asigurări sociale, ele vor depune în contul asigurărilor sociale de stat numai diferența dintre sumele reprezentînd contribuția datorată și drepturile de asigurări sociale plătite.

6. Legea nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale (denumită, în continuare, **Legea nr. 49/1992**)

Articolul II

Decretul nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatul 1 al articolului 1 va avea următorul cuprins:

Pentru persoanele juridice și fizice care folosesc personal salariat, contribuția asigurărilor sociale de stat se stabilește diferențiat, astfel:

- 35% asupra cîștigului brut realizat de salariații încadrați în grupa I de muncă;
- 30% asupra cîștigului brut realizat de salariații încadrați în grupa a II-a de muncă;

- 25% asupra câștigului brut realizat de celelalte categorii de salariați;
 - 15% asupra salariului brut primit, dar nu mai puțin decât salariul minim brut pe țară, în cazul personalului casnic angajat de persoane fizice pentru îngrijirea persoanelor în vîrstă, handicapaților și a copiilor.
- 2.** După alineatul 1 al articolului 1 se introduce un alineat nou, cu următorul cuprins:
Cotele prevăzute la alin. 1 cuprind și contribuția de 2% pentru compensarea creșterii prețurilor la medicamente, care se virează lunar Ministerului Sănătății.
- 3.** Articolul 3 alineatul 1 va avea următorul cuprins:
Calcularea, precum și depunerea contribuției prevăzute la art. 1 se fac lunar în contul asigurărilor sociale de stat.
- 4.** După alineatul 1 al articolului 3 se introduce un alineat nou, cu următorul cuprins:
Termenele de plată a contribuției la asigurările sociale de stat sînt:
- o dată cu lichidarea drepturilor de salarii pe luna expirată, de către persoanele juridice;
 - în 20 de zile de la expirarea lunii calendaristice, de către persoanele fizice care folosesc personal salariat.
- 5.** Alineatul 2 al articolului 3 va avea următorul cuprins:
În cazul în care persoanele juridice sau fizice care folosesc personal salariat au plătit, potrivit dispozițiilor legale, direct salariaților lor unele drepturi de asigurări sociale prevăzute de lege, altele decât cele care se suportă din fondurile proprii, acestea vor depune în contul asigurărilor sociale de stat numai diferența dintre sumele reprezentînd contribuția datorată și drepturile de asigurări sociale ce trebuie plătite din bugetul asigurărilor sociale de stat.
- 6.** După alineatul 2 al articolului 3 se introduc două alineate noi, cu următorul cuprins:
Neplata contribuției de asigurări sociale și pentru pensia suplimentară la termenele prevăzute atrage majorarea sumelor datorate cu 0,2% pentru fiecare zi de întîrziere, fără ca majorările calculate să depășească suma datorată. Sumele reprezentînd majorările de întîrziere se fac venit la bugetul asigurărilor sociale de stat. Controlul încasării veniturilor asigurărilor sociale de stat și a celor privind pensia suplimentară se asigură de organele Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care vor fi constituite, în acest scop, prin hotărîre a Guvernului.
- 7.** Articolul 4 se abrogă.
- 8.** Alineatul 1 al articolului 5 se abrogă.

7. Precizarea Ministerului Economiei și Finanțelor și Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 181.679/1992 privind aplicarea prevederilor **Legii nr. 49/1992** pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale (denumită, în continuare, **Precizarea nr. 181.679/1992**)

- 1.** Cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat
(...) c) În conformitate cu prevederile **art. 2 din Decretul nr. 389/1972**, contribuția pentru asigurări sociale de stat nu se datorează asupra sumelor reprezentînd:
- drepturile plătite asiguraților, potrivit legii, din fondurile asigurărilor sociale de stat și din fondurile proprii ale persoanelor juridice sau fizice la care salariatul își desfășoară activitatea (conform **art. III pct. 7 din lege**);
 - drepturile plătite, potrivit dispozițiilor legale, în cazul desfacerii contractelor de muncă, respectiv cele aferente muncii prestate în perioada preavizului de concediere;
 - drepturile de autor sau de colaborator extern;
 - drepturile pentru executarea de lucrări sau pentru prestarea de servicii pe bază de contracte civile, ori pentru alte categorii de lucrări care nu au la bază contracte de muncă reglementate, ca atare, prin legislația muncii;
 - sumele ce se acordă salariaților din profitul net de către societățile comerciale și regiile autonome;
 - indemnizațiile primite de împuterniciții mandatați de Ministerul Economiei și Finanțelor și ministerele de resort, reprezentanți ai intereselor capitalului de stat, de membrii consiliului de administrație și de cenzori;
 - indemnizațiile de delegare și detașare și indemnizațiile acordate personalului transferat în condițiile legii. (...)

8. Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, republicată, cu modificările ulterioare (denumită, în continuare, **Legea nr. 51/1974**)

Articolul 9

(1) Elementele sistemului de retribuire a muncii sînt următoarele:

a) retribuirea tarifară, care constituie partea principală a retribuirii totale și elementul determinant pentru stimularea ridicării continue a calificării personalului. Prin retribuire tarifară se înțelege retribuirea stabilită pe baza rețelelor tarifare sau a listelor de funcții pentru muncitori și personal operativ și prin nomenclatoarele de funcții pentru personalul de execuție tehnic, economic, de altă specialitate, pentru personalul de conducere, precum și pentru cel administrativ, de deservire și de pază. Se stabilește următoarea pondere a retribuirii tarifare în retribuirea medie planificată:

- la muncitori și personalul operativ, circa 90%;
- la muncitorii din construcții-montaj, circa 88%;
- la personalul tehnic, economic, de altă specialitate, administrativ, de deservire și de pază, între 80-95%;
- b)** indemnizația de conducere sau cele care se acordă pentru unele activități suplimentare. Indemnizația de conducere se stabilește diferențiat, pe ramuri sau activități, după mărimea unității și complexitatea sarcinilor;
- c)** participarea la beneficii a oamenilor muncii din unitățile economice;
- d)** premii anuale pentru personalul din instituțiile de stat și alte unități stabilite de lege;
- e)** premii acordate în cursul anului pentru realizări deosebite în îndeplinirea sarcinilor în perioada respectivă, premii pentru economii de materiale și forță de muncă, precum și alte recompense cu caracter limitat ce se acordă personalului din unele sectoare de activitate pentru rezultatele deosebite obținute în îndeplinirea anumitor obiective specifice;
- f)** sporuri la retribuție acordate pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, în scopul stimulării stabilității personalului;
- g)** retribuții majorate sau sporuri, pentru retribuirea diferențiată a muncii personalului care lucrează în condiții deosebite față de cele obișnuite.
- (2)** Retribuția tarifară, precum și alte venituri care se cuvin, potrivit legii, persoanelor care muncesc în unitățile socialiste de stat sînt efective și nu sînt supuse impozitului. Impozitul pe fondul total de retribuire se suportă de unitățile socialiste.

(...)

Articolul 51

- (1)** Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se constituie anual, la dispoziția unității, pe baza rezultatelor economice ale anului anterior, din următoarele surse:
- a)** o cotă din beneficiul realizat în cadrul prevederilor de plan, de pînă la 3% în medie pe economie. Cota pe ministere, celelalte organe centrale și consiliile populare județene și al municipiului București se stabilește, diferențiat, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială;
 - b)** o cotă de pînă la 25% din beneficiile peste plan obținute prin reducerea cheltuielilor materiale și a celorlalte cheltuieli de producție;
 - c)** o cotă de pînă la 14% din beneficiile peste plan obținute prin depășirea valorii producției nete, ca urmare a depășirii producției fizice;
 - d)** o cotă de pînă la 8% din beneficiile peste plan obținute pe alte căi, dar nu mai mult de cota stabilită unității respective pentru participarea la beneficiul planificat;
 - e)** o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului, în limita a 1,5% din valoarea exportului realizat peste plan. Cotele de constituire a fondului de participare în raport cu valoarea exportului peste plan se stabilesc prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, în mod diferențiat, pe ministere, celelalte organe centrale și consiliile populare județene și al municipiului București, precum și pe relații.
- (2)** Defalcarea pe unități a cotelor de constituire a fondului de participare la beneficiul realizat în cadrul prevederilor de plan, precum și stabilirea cotelor din beneficiile peste plan, se fac, odată cu aprobarea planului anual al unității, de către ministere, celelalte organe centrale și consiliile populare județene și al municipiului București.
- (3)** Unitățile producătoare care depășesc exportul beneficiază și de fonduri în valută în limita a 2% din valuta realizată peste plan, în vederea organizării de excursii colective în străinătate. Contravaloarea în lei a valutei respective se suportă din fondul de participare la beneficii, constituit la dispoziția întreprinderii, sau parțial ori integral, de către beneficiarii excursiei. Fondurile valutare pentru excursii colective în străinătate se repartizează direct întreprinderilor, în cadrul unei cote din fondul valutar total stabilit prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, pentru turism. Fondurile repartizate pe întreprinderi pot fi folosite numai pentru personalul muncitor al acestora.

9. Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare (denumită, în continuare, **Codul muncii**)

Articolul 160

Salariul cuprinde salariul de bază, indemnizațiile, sporurile, precum și alte adaosuri.

10. Legea nr. 10/1972 privind Codul Muncii al Republicii Socialiste România, cu modificările și completările ulterioare (denumită, în continuare, **Legea nr. 10/1972**)

Articolul 29

Persoanele încadrate în unitățile din industrie beneficiază de măsuri corespunzătoare de securitate și igienă a muncii, de echipament de lucru și de protecție, iar cei care lucrează în condiții vătămătoare și periculoase, de program de lucru redus, sporuri la salariu și de concedii suplimentare, potrivit legii.
(...)

Articolul 76

(1) Între unitate, pe de o parte, și colectivul de oameni ai muncii, pe de altă parte, se încheie un contract colectiv de muncă, menit să contribuie la organizarea superioară a muncii, la întărirea și mobilizarea tuturor eforturilor pentru îndeplinirea planului, la îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață din unitate.

(2) Prin contractul colectiv se stabilesc măsurile pe care colectivele oamenilor muncii și conducerea unității se angajează să le ia în scopul utilizării mai bune a capacității de producție, al creșterii productivității muncii, reducerii consumurilor specifice și a prețului de cost, precum și pentru obținerea de economii și beneficii peste nivelul planificat, îmbunătățirea calității produselor, creșterea eficienței activității economice.

Articolul 77

(1) Contractul colectiv de muncă stabilește, în condițiile prevăzute de lege, formele de remunerare, de stimulare materială pentru economiile realizate în cursul anului, modul de utilizare a fondurilor ce rămân la dispoziția unității ca rezultat al depășirii sarcinilor de plan, pentru executarea unor investiții sociale: locuințe, vestiare, băi, creșe, cămine, dispensare, cantine-restaurant și altele similare; realizarea unor obiective de protecție a muncii, culturale și sportive.

(2) Contractul colectiv de muncă dezbătut și aprobat de adunarea generală a oamenilor muncii se semnează din partea unității, pe baza împuternicirii organului de conducere colectivă, de către conducătorul ei, iar din partea colectivului de oameni ai muncii, de către președintele comitetului sindicatului.

Articolul 78

(1) Contractul colectiv de muncă se încheie anual. Prevederile din contractul colectiv de muncă se aplică tuturor persoanelor încadrate în muncă în unitate.

(2) Ministerele, celelalte organe centrale sau centralele economice, după caz, pot încheia cu uniunile sindicatelor pe ramură contracte colective de muncă pe o durată de până la 5 ani, care să cuprindă principalele măsuri în vederea realizării prevederilor de plan, a aplicării legislației muncii, a îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață în unitățile din sectoarele respective, precum și măsurile necesare în vederea realizării prevederilor contractelor colective din unități.

Articolul 79

Neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractul colectiv constituie, pentru cei care se fac vinovați de aceasta, indiferent de funcția sau postul în care au fost încadrați, o încălcare a sarcinilor de serviciu, care atrage după caz, răspunderea disciplinară, materială sau penală.

Articolul 80

Ministerele, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, împreună cu organele sindicale corespunzătoare, controlează legalitatea prevederilor contractului colectiv de muncă și modul în care acestea sînt aduse la îndeplinire.

Articolul 81

(1) În Republica Socialistă România, pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, a creșterii venitului național, se asigură ridicarea continuă a venitului național, se asigură ridicarea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc, al întregului popor.

(2) Prin sistemul de remunerare, stabilit prin lege, se realizează îmbinarea armonioasă a intereselor personale ale fiecăruia cu interesele întregii societăți, obținerea unor venituri în raport cu contribuția concretă pe care fiecare om al muncii o aduce la activitatea economică și social-culturală.

Articolul 82

(1) La stabilirea remunerării persoanelor încadrate în muncă se are în vedere raționala repartiție a venitului național, realizarea unui raport optim între fondul național de dezvoltare economico-socială și fondul de consum, în vederea progresului neîntrerupt al economiei naționale, ca o condiție esențială a ridicării continue a nivelului de viață al poporului.

(2) Remunerarea se face după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, asigurîndu-se la muncă egală remunerare egală. În vederea asigurării rolului stimulatив al salariului, la stabilirea remunerării se ține seama de complexitatea muncii, răspunderea și gradul de solicitare pe care acestea le implică, nivelul de pregătire profesională și vechimea cerută pentru îndeplinirea acelei munci; de asemenea, se urmărește asigurarea unor proporții corespunzătoare între salariile mari și cele mici ale persoanelor încadrate în muncă, potrivit stadiului de dezvoltare a economiei naționale și principiului echității socialiste.

Articolul 83

Prin lege se stabilește, în concordanță cu dezvoltarea planificată a economiei, salariul minim pe economie, avându-se în vedere nivelul productivității muncii, al venitului național, urmărindu-se satisfacerea nevoilor mereu crescînde ale oamenilor muncii și membrilor de familie.

Articolul 84

(1) Salariul tarifar de încadrare se acordă în raport cu gradul de îndeplinire a sarcinilor de muncă, astfel încît să constituie un stimulent pentru cei care își îndeplinesc în bune condiții sarcinile. Cei care obțin realizări deosebite în muncă au posibilitatea să realizeze venituri mai mari, iar cei care nu-și îndeplinesc obligațiile de muncă urmează să suporte în mod direct consecințele unei neîndepliniri.

(...)

Articolul 90

În scopul creșterii inițiativei și a eforturilor pentru sporirea eficienței economice a producției, ținînd seama de rezultatele bune obținute în muncă, cu deosebire la realizarea indicatorilor calitativi, la promovarea progresului tehnic și aplicarea inovațiilor, pentru realizarea de economii de materiale și de forță de muncă, se acordă gratificații anuale sau, după caz, premii în cursul anului.

IV. Expunerea succintă a procesului

11. Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Bistrița-Năsăud, reclamantul a solicitat obligarea Casei Județene de Pensii Bistrița-Năsăud la recalcularea pensiei sale, cu luarea în considerare a tuturor veniturilor realizate potrivit Adeverinței nr. xxxxx din 18 mai 2016, emisă de Societatea Filiala de Distribuție a Energiei Electrice - Sucursala Bistrița, venituri reprezentând ajutor contravaloare energie electrică, ajutoare acordate cu ocazia unor evenimente - Paști, Crăciun, ziua electricianului etc. - care nu au fost înregistrate în carnetul de muncă, dar pentru care s-au achitat contribuții de asigurări sociale. În drept, reclamantul a invocat dispozițiile [art. 107](#), [art. 153](#) și [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#).

12. Prin întâmpinare, pârâta Casa Județeană de Pensii Bistrița-Năsăud a arătat că aceste sume nu pot fi luate în considerare la stabilirea punctajului, deoarece nu sunt prevăzute ca sporuri cu caracter permanent nici în legislația aplicabilă la data stabilirii dreptului de pensie, și nici în legislația anterioară actualei legi. Arată că acestea nu se regăsesc în nicio reglementare legală, angajatorul neconfirmând elemente noi de salarizare pe lângă cele care au fost avute în vedere ca venit brut ce a fost luat în calcul la stabilirea pensiei. Angajatorul indică contractul colectiv de muncă la nivel de ramură de activitate ca temei al acordării respectivelor sume, însă acesta produce efecte doar între părți și nu poate întemeia valorificarea acestor sume ca sporuri cu caracter permanent, după cum nu poate garanta că pentru aceste categorii de venituri era obligatorie reținerea și virarea contribuției de asigurări sociale și nici că acest lucru s-a făcut.

13. Prin Sentința nr. 807 din 5 septembrie 2017, Tribunalul Bistrița-Năsăud a admis acțiunea și a dispus obligarea pârâtei la emiterea unei noi decizii de pensie în urma valorificării veniturilor înscrise în adeverință la rubrica „ajutor energie”.

14. Tribunalul a reținut că „în temeiul art. 7.35 din contractul colectiv de muncă anterior anului 1997, salariaților li se acorda o cotă anuală gratuită de 2700 kwh. Ulterior, odată cu aplicarea contractului colectiv de muncă la nivelul RENEL/1997, salariații au beneficiat, conform art. 4.90, de contravaloarea unei cote anuale de 3600 kwh, repartizată egal pe fiecare lună, beneficiind practic de contravaloarea a 300 kwh pe lună. Acest ajutor a fost unul periodic, acordat lunar în baza unor contracte colective de muncă, constituind astfel un drept salarial negociat de părți. Angajatorul a achitat contribuția de asigurări sociale, așa cum rezultă din Adeverința nr. xxxxx/2016 și din Adresa nr. xxxxx/2017. Fiind un drept salarial cu caracter permanent, pentru care s-au achitat contribuțiile de asigurări sociale, principiul contributivității reclamă includerea acestor venituri în calculul punctajului pensiei, pretenția reclamantului fiind întemeiată sub acest aspect”.

15. Împotriva acestei sentințe au declarat apel ambele părți, apelul pârâtei tinzând tocmai la respingerea acestor pretenții, care au fost admise prin sentința pronunțată.

16. Prin Încheierea pronunțată la 5 martie 2018, sesizarea a fost considerată admisibilă și, în temeiul dispozițiilor [art. 520 alin. \(2\) din Codul de procedură civilă](#), s-a dispus suspendarea judecării cauzei.

V. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

17. Prin Încheierea pronunțată la 5 martie 2018, Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale a constatat îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, prevăzute de dispozițiile [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), pentru următoarele argumente:

- de lămurirea modului de interpretare/aplicare a dispozițiilor [art. 165 din Legea nr. 263/2010](#) depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât ceea ce urmărește reclamantul în prezenta cauză este recalcularea pensiei sale cu luarea în considerare a veniturilor reprezentând „ajutor contravaloare energie electrică”;
- problema de drept enunțată este nouă, deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre, iar problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii; de asemenea, chestiunea juridică este nouă, în sensul că nu s-a conturat o

practică statornică și îndelungată, pentru a se putea vorbi despre cristalizarea unei jurisprudențe constante asupra acestei chestiuni juridice;

– problema de drept este una calificată, necesitând cu pregnanță o interpretare unitară asupra sa, în scopul asigurării egalității de tratament cetățenilor cărora li se aplică.

VI. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

18. Reclamantul consideră că aceste venituri trebuie luate în considerare potrivit principiului contributivității, fie ca sporuri cu caracter permanent, conform dispozițiilor [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#), invocate în cererea introductivă, fie, așa cum arată în întâmpinarea formulată la apelul pârâtei, ca venituri incluse în salariile brute, conform dispozițiilor [art. 165 alin. \(1\) lit. c\)](#) din aceeași lege, în raport cu prevederile de la [pct. 19 din Normele de aplicare](#) a prevederilor [Legii nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, aprobate prin [Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 340/2001](#), cu modificările și completările ulterioare, relative la înțelesul sintagmei „venit brut realizat lunar”. Subliniază că aceste venituri nu au fost exceptate de la plata contribuțiilor de asigurări sociale, angajatorul fiind obligat să vireze contribuțiile aferente acestor venituri, altfel fiind obligat, potrivit dispozițiilor [art. 3 alin. \(3\) din Decretul nr. 389/1972](#) (introduse prin [Legea nr. 49/1992](#)), să plătească penalități de 0,2% pentru fiecare zi de întârziere, respectiv 10% și 15% din suma datorată, potrivit [art. 3](#), astfel cum a fost modificat prin [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/1999](#) privind modificarea și completarea [Decretului nr. 389/1972](#) cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat, modificat și completat prin [Legea nr. 49/1992](#) pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, aprobată prin [Legea nr. 72/2001](#). Or, arată acesta, sumele cuprinse în adeverință nu au fost exceptate de la plata contribuțiilor de asigurări sociale, iar în arhiva societății nu există procese-verbale de control care să constate nerespectarea legislației referitoare la calculul și plata contribuției de asigurări sociale. În același sens, invocă dispozițiile de la [pct. 1 lit. c\) din Precizarea nr. 181.679/1992](#). Totodată, aceste venituri nu se regăsesc printre cele enumerate în mențiunea de la [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010](#), putând fi valorificate ca sume contributive. Se întemeiază și pe dezlegările date de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii prin [deciziile nr. 19 din 10 decembrie 2012](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 23.01.2013 (denumită, în continuare, [Decizia nr. 19/2012](#)) și [nr. 19 din 17 octombrie 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 824 din 22.11.2011 (denumită, în continuare, [Decizia nr. 19/2011](#)).

19. Prin apelul formulat, pârâta Casa Județeană de Pensii Bistrița-Năsăud a arătat că angajatorul atestă viramentele contribuțiilor de asigurări sociale pe baze legale generice, ca obligație exclusivă ce revenea angajatorului per ansamblu/per total angajați. Mențiunile generice de plată a contribuțiilor de asigurări sociale nu califică aceste sume nici ca sporuri cu caracter permanent, și nici ca venituri asupra cărora s-a datorat, calculat și reținut această contribuție. Contractul colectiv de muncă la nivel de ramură de activitate produce efecte doar între părți și nu poate întemeia sau califica aceste sume ca sporuri cu caracter permanent, tot astfel cum nu poate garanta că pentru aceste categorii de venituri era obligatorie reținerea și virarea contribuției de asigurări sociale și nici că acest lucru s-a făcut inclusiv pe această categorie de venit. Apreciază ca fiind greșită atribuirea de către instanță a caracterului de permanență acestor venituri, prin asimilarea caracterului de permanență al sporurilor, pe singurul temei al periodicității ca elemente de natură salarială. Din coroborarea prevederilor legale cuprinse în actele normative ce stau la baza contractului colectiv de muncă rezultă că această categorie de venituri, intitulată de emitentul adeverinței „ajutor de energie”, se încadrează în sfera veniturilor exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale, fiind venituri realizate din fonduri de participare la beneficii, fonduri de premiere, compensații. Conform [Decretului nr. 389/1972](#), astfel cum a fost modificat prin [Legea nr. 49/1992](#), contribuțiile se achitau de unitate prin virarea unor sume egale cu o cotă procentuală asupra câștigului brut realizat de întregul personal angajat, existând o contribuție individuală aplicată drepturilor salariale ale angajatului. Potrivit [art. 2 din Decretul nr. 389/1972](#), contribuția de asigurări sociale nu se datora asupra premiilor acordate de angajatori din beneficiile realizate. Cât privește raportarea tribunalului la [Decizia nr. 19/2012](#) a Înaltei Curți de Casație și Justiție, subliniază că, potrivit legislației sub imperiul căreia au fost realizate/acordate aceste venituri, angajatorul și angajatul nu datorau contribuția de asigurări sociale, întrucât aceste venituri nu au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, potrivit legislației anterioare. Mai arată că aceste ajutoare nu reprezintă nici sporuri acordate de ministerul de resort, fiind calificate de lege drept compensații acordate ca mod de participare la beneficii, ca forme de premiere, exceptate de la plata contribuțiilor de asigurări sociale.

VII. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

20. Completul de judecată investit cu soluționarea apelurilor în Dosarul nr. 657/112/2017 a apreciat că dezlegarea chestiunii de drept ce face obiectul prezentei sesizări trebuie făcută în sensul constatării că aceste venituri, obținute cu titlu de ajutor energie, trebuie luate în considerare la stabilirea drepturilor de pensie.

21. Chestiunea centrală în dezlegarea acestei probleme este dată de necesitatea de a încadra aceste tipuri de venituri în categoriile salariale la care se referă dispozițiile [art. 165 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 263/2010](#), respectiv cele ale [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010](#), respectiv de a stabili dacă aceste

venituri plătite cu titlu de „ajutor contravaloare energie electrică” se pot analiza ca fiind „alte sporuri cu caracter permanent prevăzute de legislația specifică fiecărui domeniu de activitate sau prevăzute în contractele colective și individuale de muncă”, cu consecința valorificării lor la stabilirea cuantumului pensiei, sau pot fi analizate cu titlu de „participare la beneficii a oamenilor muncii din unitățile economice” sau ca „alte sporuri care nu au avut caracter permanent”, fie drept „compensații acordate conform [Decretelor nr. 46/1982](#) și [nr. 240/1982](#)”, cu consecința înlăturării lor de la stabilirea cuantumului pensiei.

22. Ceea ce rezultă din datele concrete ale cauzei este că în funcție de aceste venituri s-au achitat contribuțiile de asigurări sociale, sens în care sunt atestările fostului angajator, care a emis adeverința în cauză.

23. De asemenea, rezultă caracterul ritmic lunar al acestor plăți, cum de altfel sunt ele reglementate în contractele colective de muncă ce au stat la baza plății și în care se prevede: „Salariații Companiei Naționale de Electricitate vor beneficia de reducerea tarifului la energie electrică pentru consumul casnic, prevăzută de [Hotărârea Guvernului nr. 279/1990](#), acordată sub forma contravaloarei unei cote anuale de 3600 Kwh, repartizată în mod egal pe luni (300 Kwh/lună) calculată la tariful de vânzare către populație în vigoare în luna respectivă”.

24. Așadar, aceste drepturi salariale, achitate pentru perioada 1993-2001, au un caracter contributiv, fiind incluse în fondul de salarii în raport cu care s-au achitat, la nivel de unitate, contribuțiile de asigurări sociale de stat și de asemenea, un caracter de lunară ritmicitate, fiind totodată specifice domeniului de activitate în cadrul căruia au fost acordate (domeniul producției de energie electrică).

25. Ca atare, se constată că încadrarea lor cea mai potrivită este în categoria sporurilor cu caracter permanent, fiind prevăzute în contractele colective de muncă specifice domeniului de activitate în cadrul căruia s-au plătit, corespunzând exact condițiilor legale anterior descrise, pentru a fi luate în considerare la stabilirea pensiei (de a fi sporuri salariale, de a fi permanente, de a fi prevăzute în contractele colective de muncă).

26. Nu se încadrează în specificul veniturilor realizate cu titlu de participare la beneficii a oamenilor muncii din unitățile economice, astfel cum este el reglementat prin dispozițiile legale mai sus citate, ale art. [51 din Legea nr. 57/1974](#), unde se descrie modul de constituire a acestui fond de participare a oamenilor muncii la beneficii și anume, acesta se constituie anual, pe baza rezultatelor economice ale anului anterior; or, aceste prevederi din contractele colective de muncă succesive au stabilit în mod constant același beneficiu, nediferențiat de la un an la altul.

27. Apoi, nu se verifică nici ipoteza că ele ar reprezenta alte sporuri ce nu au avut caracter permanent, întrucât în toate contractele colective de muncă încheiate la nivelul acestui angajator, pe perioada anilor 1993-aprilie 2001, sunt prevăzute aceste venituri, sub forma unei cote anuale, ce a fost repartizată pe luni, în părți egale.

28. De asemenea, deși angajatorul, în precizările furnizate la solicitarea instanței de apel, arată că aceste venituri nu aveau caracterul unor sporuri salariale, motiv pentru care nu intrau în baza de calcul al pensiei suplimentare, conform [Decretului nr. 232/1986](#) pentru modificarea unor dispoziții legale cu privire la pensia suplimentară, cu modificările ulterioare, și [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/1998](#) privind unificarea fondurilor componente ale bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și a celor pentru plata pensiilor cuvenite asiguraților din unitățile cu atribuții în domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, aprobată prin [Legea nr. 128/1999](#), se constată că nu există o corelare între reglementările relative la contribuția pentru pensia suplimentară și calificarea acestor venituri, realizate în perioada anilor 1992-2001, ca (ne)fiind sporuri salariale, în condițiile în care dispozițiile legale pe care le indică angajatorul nu aduc nicio clarificare în sensul pe care acesta îl afirmă.

29. Tot astfel, acest ajutor nu poate fi confundat cu compensarea majorării prețurilor și tarifelor la energia electrică, termică și gaze naturale, reglementată de dispozițiile art. [13 din Decretul nr. 153/1980](#) privind unele măsuri referitoare la constituirea și utilizarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, cu modificările ulterioare, așa cum susține pârâta, în condițiile în care această compensare este reglementată pentru „întregul personal muncitor”, or veniturile analizate prin prezenta sesizare reprezintă niște venituri specifice ramurii producției de energie electrică și nu se confundă cu o compensare a majorării prețului energiei electrice.

VIII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

30. Curtea de Apel București a comunicat punctul de vedere al Secției a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, potrivit căruia, întrucât chestiunea de drept în discuție privește o situație particulară, a unor categorii de foști salariați din unele sectoare de activitate, cum ar fi energie, petrol și gaze, minerit energetic etc., practica privind chestiunea de drept semnalată nu a putut fi identificată decât în privința acelor categorii de persoane care solicită stabilirea sau recalcularea pensiei de asigurări sociale în funcție de unele venituri acordate de foștii angajatori ca ajutoare, drepturi având ca izvor, în principiu, contractul colectiv de muncă, iar nu prevederile legale în materie de salarizare, respectiv, în cazul persoanelor care au avut calitatea de salariați ai Electrica, ENEL, ICEMENERG, Petrom (sau alți foști angajatori din același sector de activitate). În esență, s-a reținut că sumele având natura juridică a unor ajutoare nu au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, conform legislației anterioare (de la momentul realizării veniturilor) care, conform art. [10 din Legea nr. 3/1977](#) privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, cu modificările și completările ulterioare, era constituită din retribuții tarifare, la care se

adaugă sporul de vechime și, începând cu 1 aprilie 1992, sporurile cu caracter permanent prevăzute de dispozițiile [Legii nr. 49/1992](#), având în vedere și [Precizarea nr. 181.679/1992](#), astfel încât acestea nu se valorifică la calculul pensiei.

Totodată, conform mențiunii de la [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010](#), nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual, întrucât nu au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, alte sporuri care nu au avut caracter permanent.

În cazurile identificate, angajatorul nu a precizat în adeverințele eliberate dacă este vorba despre venituri care intrau în câștigul brut realizat de personalul lor salariat pentru care legea prevedea virarea contribuției sau, dimpotrivă, a precizat expres că pentru veniturile reprezentând ajutoare nu sa reținut și virat contribuția de asigurări sociale, și nici contribuția pentru pensia suplimentară.

Cu privire însă la interpretarea și aplicarea prevederilor [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#), prin trimitere și la prevederile [art. 160 din Codul muncii](#), în ceea ce privește veniturile reprezentând „ajutor contravaloare energie electrică”, în sensul de a se stabili dacă acestea trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei, s-a apreciat că o asemenea interpretare este lipsită de relevanță în privința categoriei de venituri analizată, câtă vreme sunt în discuție dispozițiile tranzitorii ale [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#) care, prin ipoteză, privesc stagiile de cotizare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 (data intrării în vigoare a [Legii nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, denumită, în continuare, [Legea nr. 19/2000](#)), astfel încât, cum [Codul muncii](#) a intrat în vigoare la 1 martie 2003, prevederile [art. 160](#) vizează veniturile din salarii realizate sub imperiul acestui act normativ, după data intrării sale în vigoare, astfel încât o definiție din anul 2003 a componenței salariului nu poate fi aplicată sau transpusă unor venituri realizate anterior intrării sale în vigoare și pe perioada de activitate a altor acte normative.

La nivelul Tribunalului București, opinia judecătorilor Secției a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale este în sensul că veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică nu trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei.

Opinia majoritară a judecătorilor din cadrul Tribunalului Ialomița, ce soluționează litigii de muncă și asigurări sociale, este în sensul că aceste venituri, obținute cu titlul de ajutor energie, trebuie luate în considerare la stabilirea drepturilor de pensie. În sinteză, s-au avut în vedere următoarele argumente:

Din datele concrete ale cauzei rezultă că în funcție de aceste venituri s-au achitat contribuțiile de asigurări sociale, sens în care sunt atestările fostului angajator, care a emis adeverința în cauză.

De asemenea, rezultă caracterul ritmic lunar al acestor plăți, cum de altfel sunt ele reglementate în contractele colective de muncă ce au stat la baza plății. Aceste drepturi salariale, achitate pentru perioada 1993-2001, au deci un caracter contributiv, fiind incluse în fondul de salarii în raport cu care sau achitat, la nivel de unitate, contribuțiile de asigurări sociale de stat și, de asemenea, un caracter de lunară ritmicitate, fiind totodată specifice domeniului de activitate aferent căruia au fost acordate (domeniul producției de energie electrică).

Ca atare, se consideră că încadrarea lor cea mai potrivită este în categoria sporurilor cu caracter permanent, fiind prevăzute în contractele colective de muncă specifice domeniului de activitate în cadrul căruia s-au plătit, corespunzând exact condițiilor legale anterior descrise pentru a fi luate în considerare la stabilirea pensiei (de a fi sporuri salariale, de a fi permanente, de a fi prevăzute în contractele colective de muncă).

La nivelul Tribunalului Ilfov s-a conturat opinia potrivit căreia veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei, acestea încadrându-se în noțiunea de „alte sporuri cu caracter permanent prevăzute de legislația specifică fiecărui domeniu de activitate sau prevăzute de contractele colective și individuale de muncă”. În temeiul principiului contributivității, aceste venituri nu pot fi excluse de la calculul drepturilor de pensie cuvenite, având în vedere că pentru aceste venituri s-au achitat contribuții de asigurări sociale.

S-au depus: deciziile nr. 4.674 din 26 noiembrie 2015 și nr. 941 din 23 februarie 2016 pronunțate de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale și Sentința nr. 8.356 din 21 noiembrie 2017 pronunțată de Tribunalul București - Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, definitivă prin Decizia nr. 1.569 din 4 aprilie 2018 a Curții de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale.

31. Curtea de Apel Alba Iulia a comunicat că la nivelul Secției I civile și pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a Curții și al instanțelor arondate practica este în sensul că aceste sume trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei. S-a atașat Decizia nr. 1.320 din 17 decembrie 2015 a acestei secții.

32. Curtea de Apel Bacău a comunicat că nu a identificat practică judiciară în materia vizată. Opinia judecătorilor Secției I civile a Curții este că ajutorul constând în contravaloarea energiei electrice nu poate fi avut în vedere la stabilirea cuantumului pensiei, întrucât este vorba despre un beneficiu cu destinație specială - plata unei părți din energia electrică consumată. Luarea în calcul a acestui ajutor ar fi contrară voinței legiuitorului, exprimată în [art. 165 din Legea nr. 263/2010](#) coroborat cu [pct. V din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010](#).

33. Curtea de Apel Brașov a comunicat punctul de vedere exprimat de membrii Secției civile a Curții, prin care se susține că, în aplicarea normelor a căror interpretare și aplicare se solicită, primează principiul contributivității, fiind

de observat dacă veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică au avut caracter permanent și dacă s-au plătit contribuțiile aferente. Cum instanța supremă s-a mai pronunțat asupra acestei chestiuni, problema de drept nu este nouă.

Opinia judecătorilor Secției I civile a Tribunalului Brașov este în sensul că veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică nu trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei întrucât pentru acestea nu se achită contribuții de asigurări sociale, fiind incidente prevederile [art. 2 lit. c\) din Legea nr. 263/2010](#), care instituie principiul contributivității.

Nu s-au depus hotărâri judecătorești.

34. Curtea de Apel Cluj a comunicat că din cuprinsul hotărârilor judecătorești definitive pronunțate de completurile specializate în materia asigurărilor sociale din cadrul Curții rezultă două orientări jurisprudențiale:

În orientarea majoritară au fost respinse, ca neîntemeiate, cererile de calculare a pensiei în funcție de veniturile constând în „ajutor contravaloare energie electrică” menționate în adeverințele eliberate de unitățile Electrice, ce au fost acordate salariaților, anterior datei de 1 aprilie 2001, în temeiul unor contracte colective de muncă (deciziile nr. 121/A din 2 februarie 2018, nr. 1.168/A din 4 octombrie 2017, nr. 822/A din 22 iunie 2017, nr. 1.331/A din 25 octombrie 2017 și nr. 1.439/A din 10 noiembrie 2017 ale Secției a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale). În considerentele acestor decizii s-a reținut, în esență, faptul că ajutorul de energie nu reprezintă un spor acordat de ministerul de resort sau un spor cu caracter permanent, astfel că prevederile [pct. IV și V din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010](#) nu sunt aplicabile. Sumele reprezentând ajutor de energie, acordate în temeiul prevederilor contractelor colective de muncă, constituie un premiu pentru care nu se achitau contribuții, conform [art. 2 din Decretul nr. 389/1972](#).

De asemenea, s-a avut în vedere că, anterior anului 1997, în temeiul art. 7.35 din contractul colectiv de muncă, salariaților li se acorda o cotă anuală gratuită de energie electrică. Ulterior, odată cu aplicarea contractului colectiv de muncă la nivelul RENEL/1997, salariații au beneficiat, conform art. 4.90, de contravaloarea unei cote anuale de 3.600 kwh, repartizată egal pe fiecare lună, beneficiind practic de contravaloarea a 300 kwh pe lună.

Un asemenea beneficiu, inițial acordat în natură, apoi în bani, nu poate fi calificat ca fiind un venit salarial, ci are natura juridică a unui premiu, el intrând în categoria cheltuielilor sociale ale angajatorului.

S-a observat că prevederile [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010](#) exceptează anumite venituri de la luarea în calcul la stabilirea punctajului mediu anual, întrucât nu au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001: premiile anuale și premiile acordate în cursul anului pentru realizări deosebite, recompensele cu caracter limitat acordate personalului din anumite sectoare de activitate și alte sporuri care nu au avut caracter permanent.

S-a mai avut în vedere și [Decizia nr. 19/2012](#) pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, din care se desprind condițiile ce se impun a fi întrunite cumulativ în vederea calculării drepturilor de pensie, și anume: sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 să fi fost incluse în baza de calcul al pensiei, conform legislației anterioare, să fie înregistrate în carnetul de muncă sau în adeverințele eliberate de unități și pentru aceste venituri să fie plătită contribuția de asigurări sociale.

Drept urmare, s-a apreciat că veniturile în discuție nu pot fi avute în vedere la stabilirea punctajului mediu anual și, implicit, la calcularea pensiei, întrucât nu au făcut parte din baza de calcul al pensiei, conform legislației în vigoare la momentul realizării acestora.

Într-o altă orientare, minoritară, s-a apreciat că sunt fondate cererile de calculare a pensiei în funcție de veniturile constând în „ajutor contravaloare energie electrică”, întrucât din analiza adeverinței a rezultat că acestea au un caracter vădit de periodicitate, având natura unor drepturi salariale negociate prin contractele colective de muncă, pentru care se plătea contribuția de asigurări sociale (deciziile nr. 1.391/A din 6 noiembrie 2017 și nr. 848/A din 26 iunie 2017 ale Secției a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale).

La nivelul Tribunalului Bistrița-Năsăud practica este în sensul că ajutorul de energie acordat în baza unor contracte colective de muncă constituie un premiu, pentru care nu se achitau contribuții potrivit [art. 2 din Decretul nr. 389/1972](#), astfel că nu poate fi valorificat la stabilirea pensiei (Sentința nr. 562/F din 11 aprilie 2017 pronunțată de Secția I civilă, rămasă definitivă prin respingerea apelului).

La nivelul Tribunalului Cluj au fost identificate hotărâri din care se desprinde atât opinia potrivit căreia nu se justifică luarea în calcul la stabilirea pensiei a veniturilor constând în ajutor energie electrică (Sentința nr. 3.578 din 21 iunie 2017, pronunțată de Secția mixtă de contencios administrativ și fiscal, de conflicte de muncă și asigurări sociale, rămasă definitivă ca urmare a respingerii apelului), cât și opinia potrivit căreia respectivele venituri se impun a fi avute în vedere (Sentința nr. 4.817 din 15 septembrie 2017, a aceleiași secții, care a fost schimbată în calea de atac, în sensul respingerii acțiunii ca neîntemeiată).

35. Curtea de Apel Craiova a comunicat că nu a identificat cauze soluționate sau în curs de soluționare în care să fie analizată această problemă de drept.

Opinia judecătorilor Secției conflicte de muncă și asigurări sociale a Tribunalului Dolj este că acest tip de venituri nu poate fi luat în considerare la stabilirea cuantumului pensiei, nefiind menționat nici de [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor

sociale de stat, aprobată cu completări prin [Legea nr. 78/2005](#), cu modificările și completările ulterioare, nici de [Legea nr. 263/2010](#).

36. Curtea de Apel Galați a comunicat că pe rolul Secției conflicte de muncă și asigurări sociale nu au fost înregistrate cauze în care să se ridice această problemă de drept. Au existat însă litigii în care s-a solicitat includerea altor categorii de venituri la stabilirea pensiei, impunându-se analiza dispozițiilor [art. 165 din Legea nr. 263/2010](#), a Normelor de aplicare a [Legii nr. 263/2010](#), a [Deciziei nr. 5 din 20 septembrie 2010](#), pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 31.03.2011 (denumită, în continuare, [Decizia nr. 5/2010](#)) și a [deciziilor nr. 19/2011](#) și [nr. 19/2012](#). În practică s-a conturat un principiu, potrivit căruia la stabilirea și reactualizarea drepturilor de pensie trebuie luate în calcul toate sporurile și alte venituri de natură salarială pentru care angajatul sau angajatorul a plătit contribuția pentru asigurări sociale.

S-au depus deciziile nr. 782 din 22 noiembrie 2016 și nr. 63 din 15 februarie 2018 ale acestei secții.

37. Curtea de Apel Oradea a comunicat opinia Tribunalului Bihor, care a apreciat că principalul element obiectiv apt să conducă la o justă și legală stabilire a pensiilor îl reprezintă contribuțiile de asigurări sociale plătite. La stabilirea acestora trebuie luate în calcul toate sporurile și veniturile de natură salarială pentru care angajatorul /angajatul a plătit contribuția pentru asigurările sociale de stat. [Legea nr. 19/2000](#) și [Legea nr. 263/2010](#) sunt fundamentate pe principiul potrivit căruia orice element salarial efectiv încasat pe parcursul întregului stagi de cotizare, pentru care salariatul și/sau angajatorul au/a achitat contribuții de asigurări sociale, trebuie să se reflecte în cuantumul pensiei.

S-au depus sentințele Tribunalului Bihor - Secția I civilă nr. 59/LM din 14 februarie 2018, definitivă prin [Decizia nr. 514 din 30 mai 2018](#) a Curții de Apel Oradea - Secția I civilă, și nr. 252/LM din 18 aprilie 2018, aflată în apel.

38. Curtea de Apel Ploiești a comunicat că nu a identificat cauze în care să fi fost ridicată chestiunea de drept în discuție.

Opinia majoritară exprimată de judecătorii Secției I civile a Tribunalului Dâmbovița este în sensul că veniturile reprezentând ajutor contravaloră energie electrică nu se iau în considerare la stabilirea cuantumului pensiei.

39. Celelalte curți de apel nu au identificat practică judiciară în materie și nici nu au exprimat opinii teoretice.

40. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil nu s-a verificat și nici nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație Justiție și a Curții Constituționale

41. Prin [Decizia nr. 5 din 20 septembrie 2010](#), Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a decis că, în interpretarea dispozițiilor [art. 2 lit. e\)](#), [art. 78](#) și [art. 164 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și ale [art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, sumele plătite pentru munca prestată de foștii salariați în regim de lucru prelungit, în condițiile [art. 1 și 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1.546/1952](#), se au în vedere la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public.

Pentru a pronunța această soluție, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că veniturile realizate din munca prestată peste programul normal de lucru sunt venituri cu caracter tarifar, care trebuie luate în calcul la stabilirea bazei de calcul al pensiei datorate pentru munca depusă, subliniind faptul că pentru aceste sume s-a plătit contribuția la asigurările sociale de stat, conform [Decretului nr. 389/1972](#).

Or, potrivit principiului contributivității instituit prin [art. 2 lit. e\) din Legea nr. 19/2000](#), fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

De asemenea, prin [Decizia nr. 19 din 17 octombrie 2011](#), Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că, în interpretarea dispozițiilor [art. 2 lit. e\)](#), [art. 78](#) și [art. 164 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și ale [art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, formele de retribuire obținute în acord global, prevăzute de [art. 12 alin. \(1\) lit. a\) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974](#), vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public, dacă au fost incluse în salariul brut și, pentru acestea, s-a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii.

Pentru a pronunța această soluție, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că dispozițiile [pct. VI din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) pot fi înlăturate, întrucât intră în contradicție atât cu prevederile anterioare din același act normativ, cât și cu [Legea nr. 19/2000](#), deoarece încalcă principiul fundamental al contributivității, anterior datei de 1 aprilie 2001.

Prin [Decizia nr. 19 din 10 decembrie 2012](#), Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile în interesul legii declarate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Colegiul de conducere al Curții de Apel Craiova și a stabilit că, în interpretarea și aplicarea prevederilor [art. 2 lit. e\)](#) și [art. 164 alin. \(2\) și \(3\) din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și [pct. V din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public dacă au fost incluse în baza de calcul conform legislației anterioare, sunt înregistrate în carnetul de muncă sau în adeverințele eliberate de unități, conform legislației în vigoare și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

În motivarea acestei decizii, instanța supremă a reținut că aplicarea principiului contributivității impune luarea în calcul a sporurilor și veniturilor suplimentare utilizate la determinarea punctajelor medii anuale pentru perioade anterioare [Legii nr. 19/2000](#), în măsura în care acestea au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, au fost înregistrate în carnetul de muncă sau rezultă din adeverință, conform legislației în vigoare, și s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

42. În urma verificărilor efectuate se constată că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat în repetate rânduri asupra constituționalității dispozițiilor [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#), a căror interpretare se solicită.

Astfel, respingând excepțiile de neconstituționalitate invocate, Curtea a observat că textul de lege supus controlului de constituționalitate a preluat soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile [art. 164 din Legea nr. 19/2000](#). Referindu-se la aceste prevederi legale, Curtea a reținut că, potrivit [art. 47 din Constituția României](#), cetățenii au dreptul la pensie și la alte forme de asigurări sociale și măsuri de protecție socială în condițiile stabilite de lege. În acest sens a arătat că legiuitorul are libertatea să stabilească drepturile de asigurări sociale cuvenite, condițiile și criteriile de acordare a acestora, modul de calcul și cuantumul lor valoric, în raport cu posibilitățile create prin resursele financiare disponibile și să le modifice în concordanță cu schimbările ce se produc în resursele economico-financiare. În acest sens este [Decizia nr. 1.140 din 4 decembrie 2007](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 31 din 15 ianuarie 2008, precum și [Decizia nr. 506 din 9 aprilie 2009](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 368 din 1 iunie 2009.

Prin [Decizia nr. 356 din 23 septembrie 2004](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.015 din 3 noiembrie 2004, instanța de contencios constituțional a reținut, în raport cu aceleași argumente, că legiuitorul are competența exclusivă și opțiunea liberă pentru stabilirea veniturilor în raport cu care se datorează contribuția la fondul asigurărilor sociale și în raport cu care se calculează.

De asemenea, prin [Decizia nr. 43 din 11 ianuarie 2007](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 88 din 5 februarie 2007, Curtea a reținut că [art. 164 alin. \(3\) din Legea nr. 19/2000](#) prevedea luarea în calcul la determinarea punctajelor anuale, pe lângă salariu, și a sporurilor cu caracter permanent, printre care și sporul de vechime, așa cum acestea sunt înregistrate în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități. Numai pentru cazurile în care nu se poate face această dovadă, stabilește procentele, diferențiate pe perioade și în raport cu vechimea în muncă, la care se calculează valoarea sporului de vechime. În același sens este și [Decizia nr. 336 din 10 martie 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 439 din 23 iunie 2011.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

43. Prin raportul întocmit, conform [art. 520 alin. \(8\) din Codul de procedură civilă](#), judecătorii-raportori au apreciat că nu sunt întrunite cumulativ condițiile de admisibilitate a sesizării prevăzute de [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), respectiv că, în raport cu datele concrete ale cauzei, lămurirea problemei de drept supuse dezbaterii nu depinde de interpretarea unor dispoziții îndoielnice, lacunare sau neclare, ci de operațiunea de aplicare a textelor de lege incidente corespunzător circumstanțelor ce caracterizează litigiul, atribut care intră și trebuie să rămână în sfera de competență a instanței de judecată; chestiunea de drept nu este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat prin decizii pronunțate în recurs în interesul legii.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

44. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

Asupra admisibilității sesizării

45. Potrivit dispozițiilor [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), „dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, învestit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatănd că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

46. Prin această reglementare, au fost instituite o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ, după cum urmează:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată;
- instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță;
- cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit să soluționeze cauza;
- ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
- chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă;
- chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

47. Procedând, în prealabil, la analiza admisibilității sesizării, se constată că primele trei condiții prevăzute de legiutor pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile sunt îndeplinite, întrucât litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată, curtea de apel investită cu soluționarea recursului urmează să soluționeze cauza în ultimă instanță, iar cauza ce face obiectul judecății se află în competența legală a unui complet de judecată al Curții de Apel Cluj, titulara sesizării.

48. În privința celorlalte condiții, însă, se rețin anumite neregularități ale sesizării, de natură a contura neîndeplinirea acestora, raportat la chestiunea de drept a cărei lămurire se cere, așa cum se va arăta în cele ce urmează.

49. Astfel, asupra condiției de admisibilitate privind ivirea unei chestiuni de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a arătat, în jurisprudența sa, că pentru a fi vorba de o problemă de drept reală, trebuie ca norma disputată să fie îndoielnică, imperfectă, lacunară sau neclară. Chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare (**Decizia nr. 16 din 23 mai 2016**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 779 din 5 octombrie 2016).

50. Chestiunea de drept care face obiectul sesizării în Dosarul nr. 657/112/2017 al Curții de Apel Cluj are următoarea formulare:

Cum se interpretează și se aplică prevederile art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, mențiunii de la pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, cu completările ulterioare, art. 1-3 din Decretul nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat, aprobat prin Legea nr. 65/1972, cu modificările și completările ulterioare, art. II din Legea nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, pct. 1 lit. c) din Precizarea Ministerului Economiei și Finanțelor și Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 181.679/1992 privind aplicarea prevederilor Legii nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, art. 9 și 51 din Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, republicată, cu modificările ulterioare, art. 160 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 29, art. 90, art. 76-84 din Legea nr. 10/1972 privind Codul Muncii al Republicii Socialiste România, cu modificările și completările ulterioare, în ce privește veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică, în sensul de a se stabili dacă acestea trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei

51. Din punctul de vedere exprimat de instanța de trimitere, rezultă că dezlegarea problemei de drept enunțate mai sus ar decurge din clarificarea naturii juridice a acestui tip de venituri, respectiv de încadrarea acestuia în categoriile la care se referă dispozițiile art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010 și cele ale pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010, fiind necesar a stabili dacă aceste venituri plătite cu titlu de „ajutor contravaloare energie electrică” se pot analiza ca fiind „alte sporuri cu caracter permanent prevăzute de legislația specifică fiecărui domeniu de activitate sau prevăzute în contractele colective și individuale de muncă”, cu consecința valorificării lor la stabilirea cuantumului pensiei, sau pot fi analizate cu titlu de „participare la beneficii a oamenilor muncii din unitățile economice” sau ca „alte sporuri care nu au avut caracter permanent”, fie drept „compensații acordate conform Decretelor nr. 46/1982 și nr. 240/1982”, cu consecința înlăturării lor de la stabilirea cuantumului pensiei.

52. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept observă însă că atât soluția pronunțată la judecata cauzei în fond, cât și punctul de vedere exprimat de instanța de trimitere, în sensul că veniturile în cauză intră în categoria sporurilor cu caracter permanent ce trebuie valorificate la stabilirea drepturilor de pensie, se bazează pe aspecte de fapt ce particularizează litigiul dedus judecății, rezultând din

atestările fostului angajator și din clauzele contractului colectiv de muncă, și anume că sumele achitate reclamantului cu titlu de ajutoare contravaloare energie electrică în perioada 1993-2001 ar fi avut caracter contributiv, fiind incluse în fondul de salarii în raport cu care s-au plătit, la nivelul angajatorului, contribuțiile de asigurări sociale de stat și, de asemenea, un caracter de lunară ritmicitate, fiind specifice domeniului de activitate aferent căruia au fost acordate (domeniul producției de energie electrică).

53. De altfel, soluțiile jurisprudențiale diferite a căror existență rezultă din hotărârile comunicate de curțile de apel se întemeiază fie pe neregularități procedurale ale adeverințelor eliberate de foștii angajatori, fie pe împrejurarea că adeverințele în cauză precizează expres că pentru veniturile reprezentând ajutoare nu s-a reținut și virat contribuția de asigurări sociale sau nu menționează dacă sumele acordate potrivit contractelor colective de muncă au intrat în câștigul brut pentru care s-a reținut și virat contribuția de asigurări sociale, aceste aspecte de fapt, privitoare la includerea sau neinclusiunea veniturilor în baza de calcul al pensiei și încasarea sau neîncasarea contribuției de asigurări sociale, fiind determinante în stabilirea de către instanțe a naturii juridice a sumelor încasate și, pe cale de consecință, în valorificarea sau nevalorificarea acestora la stabilirea drepturilor de pensie.

54. Pe de altă parte, se reține că pentru lămurirea chestiunii referitoare la posibilitatea de valorificare a veniturilor reprezentând ajutor contravaloare energie electrică la stabilirea drepturilor de pensie, se solicită interpretarea mai multor texte legale, însă fără a se arăta legătura acestora cu cauza, posibilele interpretări pe care aceste dispoziții le ridică în litigiul pendinte sau în ce constă ambiguitatea ori neclaritatea acestora.

55. Sesizarea analizată privește o situație particulară, aceea a foștilor salariați din sectorul de activitate producție energie electrică, ce solicită stabilirea sau recalcularea pensiei de asigurări sociale în funcție de veniturile acordate de foștii angajatori cu titlu de ajutoare contravaloare energie electrică, drepturi care au avut ca izvor contractele colective de muncă încheiate la nivelul acestui angajator în perioada 1993-aprilie 2001, iar nu prevederile legale în materie de salarizare la care sesizarea face referire.

56. De altfel, dincolo de izvorul diferit al acestor drepturi, însăși instanța de trimitere reține, analizând în concret probatoriul administrat în cauză, că veniturile primite de reclamant ca ajutoare contravaloare energie electrică nu se încadrează în specificul veniturilor realizate cu titlu de participare la beneficii a oamenilor muncii din unitățile economice, reglementate prin dispozițiile art. 51 din [Legea nr. 57/1974](#), unde se descrie modul de constituire a acestui fond de participare a oamenilor muncii la beneficii, și anume anual, pe baza rezultatelor economice ale anului anterior, ci reprezintă venituri specifice ramurii producției de energie electrică, prevăzute de contractele colective de muncă succesiv încheiate în perioada de referință, care au stabilit în mod constant același beneficiu, nediferențiat de la un an la altul.

57. De asemenea, în ceea ce privește solicitarea de interpretare a prevederilor [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#), prin trimiterea și la prevederile [art. 160 din Codul muncii](#), se reține că dispozițiile tranzitorii ale [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#) privesc, prin ipoteză, stagiile de cotizare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 (data intrării în vigoare a [Legii nr. 19/2000](#)), astfel încât, cum [Codul muncii](#) a intrat în vigoare la 1 martie 2003, prevederile [art. 160](#), referitoare la componența salariului, nu pot viza decât veniturile din salarii realizate sub imperiul acestui act normativ, după data intrării sale în vigoare, neputând fi aplicate unor venituri realizate anterior intrării în vigoare a acestuia.

58. Prin urmare, având în vedere conținutul normativ al dispozițiilor a căror interpretare se solicită, redat la pct. IV din raport, și întrebarea prealabilă formulată, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că, în raport cu datele concrete ale cauzei, lămurirea problemei de drept supuse dezbaterii, și anume dacă veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei, nu depinde de interpretarea unor dispoziții îndoielnice, lacunare sau neclare, ci de operațiunea de aplicare a textelor de lege incidente corespunzător circumstanțelor ce caracterizează litigiul, atribut care intră și trebuie să rămână în sfera de competență a instanței de judecată.

59. În ceea ce privește cerința noutății chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, condiție distinctă de cea a lipsei statuării asupra chestiunii de drept cu care Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată, se reține că, în lipsa unei definiții a „noutății” și a unor criterii de determinare a acesteia în conținutul [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), evaluarea îndeplinirii sale revine Înaltei Curți de Casație și Justiție, astfel cum s-a reținut constant în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ([Decizia nr. 4 din 14 aprilie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 16 iunie 2014).

60. În acest sens, s-a stabilit în termeni clari și neechivoci că cerința noutății este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări nou-intrate în vigoare, când instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial ori dacă se impun anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, de natură să impună reevaluarea sau reinterpretarea normei de drept analizate. În egală măsură, noutatea chestiunii de drept, în sensul dispozițiilor [art. 519 din Codul de](#)

[procedură civilă](#), poate constitui și atributul unei reglementări mai vechi, dar asupra căreia instanța de judecată este chemată să se pronunțe în prezent, atunci când aplicarea frecventă a normei juridice a devenit actuală ulterior.

61. Sesizarea de față a fost formulată într-un litigiu generat de solicitarea reclamantului privind recalcularea pensiei sale cu luarea în considerare a veniturilor reprezentând „ajutor contravaloare energie electrică” realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, posibilitatea de valorificare a acestui tip de venituri reprezentând chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită.

62. Însă problema de drept generată de valorificarea unor venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 nu este nouă, existând o hotărâre a instanței supreme, pronunțată în cadrul unui recurs în interesul legii, prin care această chestiune a primit o dezlegare de principiu.

63. Astfel, prin [Decizia nr. 19/2012](#), Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile în interesul legii declarate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Colegiul de conducere al Curții de Apel Craiova și a statuat următoarele:

În interpretarea și aplicarea prevederilor [art. 2 lit. e](#)) și [art. 164 alin. \(2\) și \(3\) din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și [pct. V din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public dacă au fost incluse în baza de calcul conform legislației anterioare, sunt înregistrate în carnetul de muncă sau în adeverințele eliberate de unități, conform legislației în vigoare, și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

64. În motivarea acestei decizii, instanța supremă a reținut că aplicarea principiului contributivității impune luarea în calcul a sporurilor și veniturilor suplimentare utilizate la determinarea punctajelor medii anuale pentru perioade anterioare [Legii nr. 19/2000](#), în măsura în care acestea au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, au fost înregistrate în carnetul de muncă sau rezultă din adeverință, conform legislației în vigoare, și s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

65. S-a apreciat că neluarea în considerare a unor sume pentru care s-au plătit contribuțiile de asigurări sociale echivalează cu o încălcare a principiului contributivității, având drept finalitate nerealizarea scopului avut în vedere de legiuitor, astfel cum, de altfel, a statuat Înalta Curte de Casație și Justiție și prin [Decizia nr. 19/2011](#) privind interpretarea dispozițiilor [art. 2 lit. e](#)), [art. 78](#) și [art. 164 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 19/2000](#) și ale [art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#).

66. Totodată, s-a avut în vedere că, prin [Decizia nr. 5/2010](#), Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a decis că, în interpretarea dispozițiilor [art. 2 lit. e](#)), [art. 78](#) și [art. 164 alin. \(1\) și \(2\) din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și ale [art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, sumele plătite pentru munca prestată de foștii salariați în regim de lucru prelungit, în condițiile [art. 1 și 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1.546/1952](#), se au în vedere la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public.

67. În plus, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit în jurisprudența sa că drepturile de asigurări sociale cuvenite în baza contribuțiilor de asigurări sociale plătite constituie un bun patrimonial în sensul [art. 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției](#) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită, în continuare, [Convenția](#)), ratificată de statul român prin [Legea nr. 30/1994](#) privind ratificarea [Convenției](#) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a protocoalelor adiționale la această convenție, cu modificările ulterioare, fiind menționate în acest sens Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 7 februarie 2012, pronunțată în Cauza Ana Maria Frimu ș.a. împotriva României, prin care Curtea, deși a respins cererea ca inadmisibilă, a reafirmat faptul că [art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție](#) garantează plata prestațiilor sociale pentru persoanele care au achitat contribuții la bugetul asigurărilor sociale (relevantă în acest sens este și Cauza Constantin Abăluță ș.a. împotriva României).

68. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că drepturile de asigurări sociale sunt legate de plata contribuțiilor de asigurări sociale specifice, considerându-se că dreptul la alocația de urgență (pentru care reclamantul plătiese contribuția specifică) reprezintă un drept patrimonial în sensul [art. 1 paragraful 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție](#) (Hotărârea în Cauza Gaygusuz împotriva Austriei din 16 septembrie 1996).

69. Înalta Curte de Casație și Justiție a concluzionat, prin aceeași decizie, că principalul element obiectiv apt să conducă la o justă și legală stabilire și reactualizare a pensiilor provenind din fostul sistem de asigurări sociale de stat îl reprezintă contribuțiile de asigurări sociale plătite, astfel că la stabilirea și reactualizarea drepturilor de pensie trebuie luate în calcul toate sporurile și alte venituri de natură salarială pentru care angajatorul/angajatul a plătit contribuția pentru asigurările sociale de stat.

- 70.** Soluția adoptată prin [Decizia nr. 19/2012](#) se înscrie într-o orientare constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, reflectată și de celelalte decizii pronunțate în recursurile în interesul legii promovate în această materie, cu referire expresă la [Decizia nr. 5/2010](#) și [Decizia nr. 19/2011](#).
- 71.** Analiza hotărârilor judecătorești și a punctelor de vedere comunicate de curțile de apel relevă faptul că această soluție de principiu privind condițiile de valorificare a sporurilor și veniturilor suplimentare realizate până la 1 aprilie 2001, dată în interpretarea unor dispoziții din Legea nr. 19/2000, a fost în mod constant avută în vedere la soluționarea litigiilor de asigurări sociale privitoare la stabilirea sau recalcularea drepturilor de pensie deschise sub imperiul noii legi a pensiilor, respectiv [Legea nr. 263/2010](#), ținând cont de specificul fiecărei cauze, în condițiile în care principiul contributivității, instituit prin dispozițiile [art. 2 lit. e\) din Legea nr. 19/2000](#), a fost preluat prin dispozițiile [art. 2 lit. c\) din Legea nr. 263/2010](#), iar dispozițiile [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#) sunt similare celor cuprinse în [art. 164 alin. \(3\) din Legea nr. 19/2000](#).
- 72.** Prin urmare, raționamentul evidențiat în considerentele [Deciziei nr. 19/2012](#) a Înaltei Curți de Casație și Justiție își păstrează actualitatea și se transpune în interpretarea dispozițiilor [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#) și ale mențiunii de la [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010](#), corespunzător circumstanțelor ce caracterizează fiecare litigiu.
- 73.** Devine astfel evident că problema de drept care face obiectul sesizării, chiar dacă vizează posibilitatea de valorificare la stabilirea pensiei a unei categorii particulare de venituri, nu are caracter de noutate, cu consecința inadmisibilității sesizării.
- 74.** În același timp, față de [Decizia nr. 19/2012](#) a Înaltei Curți de Casație și Justiție, se constată că nu este îndeplinită nici condiția de admisibilitate care impune ca instanța supremă să nu fi statuat asupra chestiunii de drept sesizate.
- 75.** Pentru toate considerentele anterior expuse, nefiind îndeplinite toate condițiile de admisibilitate cumulativ cerute de lege, se impune respingerea sesizării, ca inadmisibilă.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 657/112/2017, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „cum se interpretează și se aplică prevederile [art. 165 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, mențiunii de la [pct. VI din anexa nr. 15 la Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin [Hotărârea Guvernului nr. 257/2011](#), cu completările ulterioare, [art. 1-3 din Decretul nr. 389/1972](#) cu privire la contribuția pentru asigurările sociale de stat, aprobat prin Legea nr. 65/1972, cu modificările și completările ulterioare, [art. II din Legea nr. 49/1992](#) pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, [pct. 1 lit. c\) din Precizarea Ministerului Economiei și Finanțelor și Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 181.679/1992](#) privind aplicarea prevederilor [Legii nr. 49/1992](#) pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, [art. 9 și 51 din Legea nr. 57/1974](#) privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, republicată, cu modificările ulterioare, [art. 160 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată](#), cu modificările și completările ulterioare, [art. 29, art. 90, art. 76-84 din Legea nr. 10/1972 privind Codul Muncii al Republicii Socialiste România](#), cu modificările și completările ulterioare, în ce privește veniturile reprezentând ajutor contravaloare energie electrică, în sensul de a se stabili dacă acestea trebuie luate în considerare la stabilirea cuantumului pensiei”.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor [art. 521 alin. \(3\) din Codul de procedură civilă](#).

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 17 septembrie 2018.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,

Elena Adriana Stamatescu
